

Спільна робота заради змін: підхід до досліджень під керівництвом молоді

Використання дослідницького підходу на основі активних досліджень (PAR) у проєкті INCLUDE ME+ для розширення можливостей та врахування всіх думок (2025)

www.includemedia.eu

This work is licensed under

Creative Commons
Attribution-NonCommercial-
ShareAlike 4.0 International

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them

01

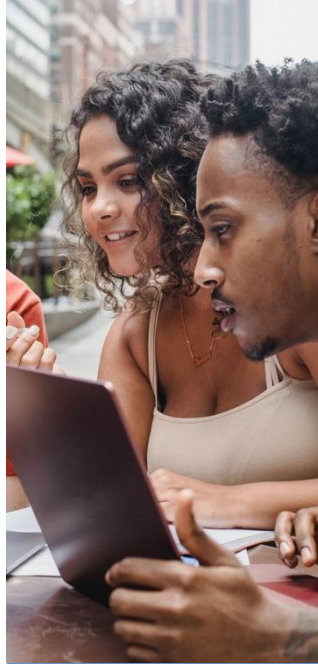
Сторінка 3

Вступ

02

Сторінка 5

Методологія

03

Сторінка 12

Основні
результати PAR

* З метою раціонального використання ресурсів, будь ласка, друкуйте цей документ у відтінках сірого або чорно-білому режимі, а не у кольорі. Будь ласка, друкуйте на обох сторонах аркуша (двосторонній друк) та, якщо можливо, розміщуйте кілька слайдів або сторінок на одному аркуші.

04

Сторінка 23

Пропозиції щодо
освіти

05

Сторінка 30

Додатки

01

Вступ

INCLUDE ME+ використовує інклюзію через медіацію для розробки нової освітньої програми та надання можливості викладачам закладів вищої освіти, постачальникам цифрових медіа, громадським організаціям та студентам стати відповідальними та активними учасниками у формуванні майбутнього цифрових медіа, щоб це сприяло інклюзії, участі та миротворчості по всій Європі.

Цей звіт відповідає результатам IncludeMe+ WP2, який включає в себе як один із напрямків діяльності впровадження партисипативного дослідницького підходу (PAR). PAR розуміється як якісна методологія дослідження, в якій учасники, які здійснюють дію, є також

дослідниками. Шляхом реалізації дій учасники навчаються та розмірковують разом. Походження PAR можна віднести до Латинської Америки, зокрема до Школи педагогіки пригноблених (Пауло Фрейре), та до Сполучених Штатів.

PAR означає
революційні
зміни. Що це
означає?

01

Академічні знання та знання, набуті через досвід (знання «з вулиці»), ставляться на один рівень.

02

Змінюється фокус. Цільова група дослідження також стає суб'єктом і бере участь у різних етапах дослідження. Цільова група є головним дійовим персонажем дослідження.

03

Цільова група бере участь у визначенні проблем та заходів, що мають бути вжиті

04

Відбувається залучення та готовність брати участь у дослідженні

05

У діях цільових груп відбуваються зміни та трансформації як наслідок рефлексії, що має місце під час дослідницького процесу.

Цей документ є узагальненням різних досліджень PAR, проведених кожним із партнерів. Кожне з них вирізнялося зусиллями щодо налагодження контакту з цільовими групами та активізації процесів участі.

Розробка PAR базується на наступних **етапах та фазах**, спільних для всіх партнерів. Кожен партнер адаптував ці орієнтири до свого контексту, залежно від умов та обставин

Етапи, визначені для проведення PAR, були такими:

Етап 1 Підхід та розробка сторінка 6

Етап 2 Діагностика та збір/обговорення пропозицій сторінка 8

Етап 3 Реалізація стор. 10

Етап 4 Висновки та пропозиції стор. 11

Етап 5 Поширення досвіду та підсумковий звіт сторінка 0

Етап 1 Підхід та розробка

Цей етап складається з:

А. Визначення та окреслення цілей над якими слід працювати під час дослідження

Це передбачає відповіді на запитання «Що? Для чого? Для кого?». У нашому випадку ми проведемо дослідження щодо створення інклюзивних, партисипативних цифрових

медіа, здатних виступати посередниками та створювати простори для миру. Визначення меж дослідження може бути здійснено спільно учасниками.

Теоретична основа PAR враховує 4 напрямки:

- 01 Економіка та зайнятість
- 02 Територія та навколишнє середовище
- 03 Комунікація та участь
- 04 Соціальна практика

При розробці цього PAR було враховано два останні елементи: комунікація та участь + соціальна практика, а також прагнення бути реалістичними з точки зору часу та ресурсів.

В. Участь

Який **рівень участі** буде досягнуто під час PAR?

Визначено такі рівні участі:

- 01 Лише інформаційний
- 02 Участь у розробці
- 03 Участь у впровадженні
- 04 Участь в оцінці
- 05 Участь у поширенні

С. Етичні аспекти дослідження

Етичні міркування становлять етичну основу, на якій буде проводитися дослідження. Вони включають інформацію для учасників про цілі проекту, їхню участь та захист даних. Окрім

цієї інформації, партнерам було надано зразок листа про згоду.

D. Визначення цільових груп (люди, організації тощо) та набір учасників

Партнери визначили потенційних учасників відповідно до цільових груп та запросили їх взяти участь у дослідженні

Якими були критерії відбору учасників?

01

Актуальність для дослідження

завдяки їхньому особистому досвіду, особистому минулому або іншим міркуванням

02

Репрезентативність

Належність до принаймні однієї з визначених цільових груп: освітня (заклади вищої освіти); учні (творці контенту тощо), організації громадянського суспільства та студенти вищих навчальних закладів. Дослідження має передбачати рівну участь представників обох статей та, як мінімум, різноманітність етнічних груп, національностей, вікових груп, культурних традицій та соціально-економічного статусу.

03

Залученість у вигляді активної участі та часу.

Участь у дослідженні означає, що учасники активно діляться своїм досвідом та роздумами щодо теми. Участь у дослідженні також означає виділення часу для зустрічей. Потенційні учасники мають погодитися з цими умовами.

04

Участь

Участь у дослідженні була добровільною та безоплатною. Учасники були проінформовані про це та погодилися з цим.

Лист-запрошення та інформована згода були надані партнерам

E. Спільна домовленість щодо цілей проекту, етапах та графіку

F. Поширення інформації

Через соціальні мережі та канали комунікації для інформування людей та заохочення їх до участі

Етап 2

Діагностика та збір/обговорення пропозицій

Цей етап складається з:

А. Аналітичні дослідження

Аналітичні дослідження. Визначення ключових понять та їхнього зв'язку з метою: інклюзивні цифрові медіа, медіація та цифрові медіа, цифрові медіа та розбудова миру й поважне співіснування, соціальна інклюзія та цифрові медіа. Мета цього етапу — виявити різні думки та підходи до теми дослідження.

Партнери внесли свій внесок в аналітичні дослідження, надавши статті, документи, дослідження (бібліографію), пов'язані з темою, а також ту бібліографію, яка особливо зосереджується на їхній географічній реальності або спрямована конкретно на цільові групи, що їх цікавлять.

В. Створення Моніторингового комітету

Моніторинговий комітет складається з дослідницької групи та обраних представників цільових груп, наприклад, у випадку громадських організацій: керівництво

організації; у випадку університету: проректор/декан/професор; у випадку студентів: представник студентських асоціацій.

Моніторинговий комітет збиратиметься періодично протягом усього проекту. Функції:

01

Моніторинг та нагляд за дослідженням

02

Обговорення думок та пропозицій

С. Створення групи PAR

Складається з учасників PAR. Люди, які ефективно беруть участь у дослідженні: дослідницька група, учасники (ЦГ). Група PAR збиратиметься періодично (наприклад, раз на два тижні).

Функції

01

Контроль за ходом дослідження (щоденний)

02

Вносити свої думки та конкретні знання з теми

03

Налагодження контактів на рівні громади для розширення дослідницької діяльності

04

Обговорювати та розробляти пропозиції

05

Впроваджувати або перевіряти пропозиції

В ідеалі ця група має бути «самокерованою», а роль дослідницької групи полягає у сприянні та активізації процесу.

D. Інтерв'ю зі спеціалістами або експертами

Інтерв'ю зі спеціалістами або експертами (академічними та неакадемічними). Група PAR може визначити різних учасників для інтерв'ю. Важливо виявити різні позиції та дискурси (включно з тими, що є сприятливими або,

наприклад, провокують конкуренцію в цифрових медіа). Ідеальна кількість інтерв'ю — 3–4 на кожного партнера.

Як орієнтир встановлюють такі етапи:

01

Визначення потенційних респондентів. Профіль:

- Досвід у сфері цифрових медіа (та певні знання про інклюзію). Цей досвід може бути академічним (наприклад, докторська дисертація на цю тему) або практичним
- Рекомендується дотримуватися гендерної рівноваги та враховувати різні точки зору.
- Підготовка посібника для інтерв'ю. Усі партнери отримали загальний посібник, який кожен партнер може адаптувати відповідно до конкретної ситуації в країні.

02

Проведення інтерв'ю

03

Звіт про інтерв'ю

Звіт про інтерв'ю, використовуючи як шаблон, але з гнучкістю, пропозицію звіту

04

Підготовка першого діагностичного звіту

Етап 3 Впровадження

Цей етап складається з:

А. Визначення поглядів та думок щодо до цілей дослідження

Методології: наприклад, групові інтерв'ю або семінари. У разі проведення семінарів для отримання інформації можуть застосовуватися різні стратегії: мозковий штурм, метод Філіпа 6/6, розробка дерев проблем та дерев рішень. Семінари дають змогу зібрати інформацію про думки, переконання, занепокоєння тощо щодо

цифрових медіа, медіації, інклюзії та миротворчості. З іншого боку, семінари також дають змогу спільно розробляти стратегії для виявлення, протидії та запобігання мові ненависті, соціальному виключенню, стереотипам тощо.

В. Аналіз інформації

Аналіз отриманої інформації. Аналіз тексту. Це передбачає виявлення думок та позицій людей, стратегій, які вони використовують, перешкод, з якими вони стикаються, пропозицій щодо дій тощо.

С. Визначення можливих пропозицій

Визначення можливих пропозицій, які можуть бути реалізовані через дії (партисипативні дії) учасників, та обговорення, пов'язані з практикою/пропозиціями.

В ідеалі семінари повинні включати:

01

Визначення поглядів

02

Визначення пропозицій

03

Обговорення

Д. Звіт партнерів щодо визначення думок, визначення

Звіт партнерів щодо визначення поглядів, визначення пропозицій/дискусійних дебатів + аналіз інформації (аналіз тексту). FSUB поширить шаблон для збору всіх

Е. Підготовка другого звіту

Етап 4

Висновки та пропозиції

Висновки та пропозиції

01

Визначення напрямків діяльності та їх реалізація

02

Розробка плану дій на основі таких питань

Що ми маємо робити, чому ми маємо це робити, для чого, як ми маємо це робити, для кого ми маємо це робити, коли ми маємо це робити?

03

Звіт партнерів

04

Підготовка підсумкового звіту

Обмеження PAR

Кожен партнер проекту реалізував PAR і зіткнувся з різними викликами. Серед них – труднощі з налагодженням контакту або залученням учасників до дослідження та підтриманням їхньої зацікавленості протягом тривалого часу, а також неможливість проведення спільних очних зустрічей усіх осіб, залучених до PAR. У цьому сенсі гнучкість та адаптивність партнерів і самої схеми дослідження дозволили реалізувати його попри зазначені обмеження.

У будь-якому разі важливо зазначити, що це дослідження розглядається як перспективне, і його результати також слід розглядати як перспективні, а отже, щоб вважатися науково та методологічно обґрунтованими, їх слід зіставити з результатами доповнюючих досліджень.

Отримані результати на цьому першому етапі дослідження виявляють багатий спектр перспектив та елементів для роздумів, які, безсумнівно, будуть враховані при розробці та впровадженні освітньої програми IncludeMe+.

03

Основні результати PAR

Нижче наведено основні результати, отримані в результаті впровадження PAR.

Кожен із партнерів проекту провів PAR у рамках географічного контексту, в якому він розташований, отже, географічно PAR охоплює такі країни: Данія, Фінляндія, Німеччина, Іспанія, Туреччина, Україна. З огляду на характер еусеп як організації другого рівня, організація провела PAR з точки зору європейського контексту, не обмеженого географічними рамками.

Визначення цифрових медіа сторінка 13

Відмінні елементи сторінка 14

Можливості сторінка 15

Ризики та виклики сторінка 17

Стратегії та рекомендації сторінка 19

Розмаїття точок зору учасників PAR дозволило визначити **численні характеристики цифрових медіа**. Основні елементи наведено нижче:

Загальні елементи:

01 Інтерактивність:

Цей елемент лежить в основі багатьох визначень цифрових медіа. Інтерактивність у цифрових медіа характеризується сприянням комунікації та участі. Отже, цифрові медіа:

- сприяють комунікації або діалогу між людьми, які беруть участь у комунікації, часто в режимі реального часу.
- переосмислюють форми та межі «традиційної» (офлайн) комунікації.
- мають потенціал для висвітлення різних точок зору та голосів, зокрема тих, що належать до вразливих груп, таких як мігранти та біженці. Цей елемент є ключовим для включення інклюзивних дискурсів в онлайн-простір та суспільну сферу загалом.
- орієнтують свою діяльність на цифрову взаємодію. Під цим терміном співіснують різні перспективи, серед яких:
 - взаємодія з аудиторією/споживачами та формування їхньої лояльності. Тут виділяються різні форми та рівні залучення.
 - Соціальна та політична взаємодія. Участь людей у громадянській, соціальній та політичній сферах. У цифровій сфері розробляються заходи та дії, які можуть впливати на процеси прийняття рішень, роблячи управління більш прозорим та чутливим до потреб і проблем суспільства.

02 Глобальне охоплення або цифрова делокалізація

- Поява Інтернету та цифрових медіа дозволила «зруйнувати» географічні бар'єри, які могли обмежувати доступ до інформації, освітніх ресурсів та політичної й соціальної участі. Географічна делокалізація та глобальна аудиторія. Інтернет, завдяки своїм властивостям, виходить за межі географічних кордонів і дозволяє користувачам, творцям контенту та платформам охоплювати різні географічні простори, а також різноманітний і багатогранний контент та аудиторію

03 Миттєвість комунікації та зв'язку з іншими людьми

Елементи,
пов'язані з
процесами
соціалізації,
освіти, культури
та комунікації:

01

Роль людей:

- Багатовимірне та одночасне уявлення про людей. Визначені як користувачі, споживачі або аудиторія/публіка, творці контенту, зацікавлені сторони (які можуть впливати на політичні рішення), а іноді як «сім'я/друзі», люди, які беруть участь у комунікації в цифрових медіа, сприймаються по-різному залежно від характеристик та мети комунікації, а також каналу, в якому вони перебувають. У багатьох випадках межа між різними ролями є розмитою. Різні ролі можуть співіснувати одночасно.

02

Медіаграмотність та критичне мислення:

- Цифрова грамотність, що розуміється як з точки зору набуття навичок та компетентностей, так і з точки зору цифрового освоєння. Розвиток критичного мислення, пов'язаний з ідентифікацією інформації, а також створенням та обміном контентом, є базовим і, як зазначається в різних звітах, має бути центральним елементом освітніх програм як у формальній, так і в неформальній освіті. Доступність та децентралізація комунікації. Децентралізація комунікації дозволяє
 - інформації
 - , що підвищує доступність інформації. Це особливо важливо для вразливих спільнот, які можуть отримати доступ до інформації про ресурси та послуги, думки, попередній досвід,
 - З іншого боку, «фільтри», які традиційні ЗМІ застосовували до комунікації, розсіюються або зникають. Це може сприяти появі фейкових новин, поляризації думок тощо.

03

Розширення можливостей, соціальний та культурний капітал:

- Характер онлайн-середовища дозволяє створювати та розвивати простори для зв'язку, обміну досвідом тощо — чи то через групи в соціальних мережах, онлайн-форуми, веб-сайти, подкасти тощо. Це сприяє розширенню можливостей людей, особливо тих, хто перебуває у вразливому становищі, збільшенню соціального та культурного капіталу, що дозволяє розвивати почуття приналежності та створювати системи взаємодопомоги.

04

Потенційна соціальна, політична та економічна інклюзія через Інтернет та цифрові платформи

05

Елементи, пов'язані з технологіями та алгоритмами:

- **Алгоритмічна курація.** Роль алгоритмів у персоналізації контенту, який отримують люди. Тут ведеться дискусія щодо ефекту «ехо-камер» або ефекту посилення голосів.
- **Екосистема, що базується на даних.** Наголошує на технологічній базі, що дозволяє створювати, ділитися та споживати контент
- **Доступність**, у тому числі з технічної точки зору, щоб веб-контент могли переглядати, брати участь у ньому, використовувати... всі люди, незалежно від програмного чи апаратного забезпечення, до якого вони мають доступ, знання мови, місцезнаходження чи навичок людей. Доступність є надзвичайно важливою для розробників та організацій, які хочуть створювати високоякісні веб-сайти та веб-інструменти і не виключати людей з користування своїми продуктами та послугами.

У звітах PAR висвітлено **низку можливостей, які пропонують цифрові медіа.**

Основними визначеними можливостями є:

01

Посилення соціальних, економічних та освітніх інтеграції. У сфері освіти поява освітніх платформ визначена як головний елемент

Освітня інклюзія. Можливості доступу до різноманітного студентського колективу збільшуються та диверсифікуються, оскільки географічні обмеження більше не існують, що дозволяє налагоджувати зв'язки поза межами аудиторії, сприяє комунікації та підтримці, розширює можливості та доступ до освітнього контенту та ресурсів, а також сприяє співпраці між освітніми та неосвітніми установами з метою розширення можливостей навчання. З іншого боку, цифрові інструменти дозволяють персоналізувати навчальний досвід

- **Соціальна інклюзія**, особливо у випадку внутрішньо переміщених осіб та мігрантів. У цьому сенсі цифрові медіа сприяють зв'язку з іншими людьми, обміну досвідом та знаннями, пошуку порад та розвитку почуття приналежності.
- **Економічна інклюзія.** Має два виміри:
 - Зменшення бідності (Ірландія) та розширення можливостей на ринку праці (технологічні компанії Ірландії) для вразливих груп або меншин за допомогою програм наставництва.
 - Доступ до глобального ринку. Встановлено, що компанії можуть знайти глобальний ринок одним натисканням кнопки.

02

Демократизація контенту, інформації

- Інформація доступна у віртуальному середовищі. Як з точки зору створення контенту, так і з точки зору доступу до нього та його споживання.

03

Посилення голосу вразливих груп у широкому спектрі цифрових просторів.

- Це може надати видимості людям, їхнім обставинам, боротися з упередженнями та стереотипами, а також надати людям повноваження та сприяти їхньому благополуччю. Це можна зробити шляхом включення наративів та перспектив вразливих груп. Пов'язано з включенням нових технік, таких як сторітеллінг, до правозахисної діяльності.

04

Міжкультурний діалог

- Цифрове середовище надає можливість створювати простори для міжкультурного діалогу. Ця функція медіації може сприяти взаємному визнанню та налагодженню зв'язків між різними культурами, релігіями тощо.

Основними визначеними можливостями є:

05

Громадська участь, політика та активізм вразливих груп

- Цифрова сфера надає можливість розширити участь у політиці та процесі прийняття рішень, долучитися до мобілізації громад та відстоювати соціальну справедливість, доносити думки та скарги до центрів влади без посередників. Таким чином, вона сприяє формуванню відчуття спільності, зміцненню громад та посиленню демократичних процесів. Також визначено спрощення доступу до державних послуг за допомогою додатків. У зв'язку з цим наголошується на прозорості та покращенні врядування.

06

Цільове проектування як рушійна сила цифрової інклюзії

- Значною мірою реалізація цих можливостей у віртуальній сфері залежить від наміру цифрових платформ включити та посилити елементи інклюзії, видимості, створення просторів для діалогу тощо. Якщо такого наміру немає, ці простори та можливості будуть більш обмеженими (Німеччина).

07

Співпраця та спільне створення інклюзивного та різноманітного контенту

- Серед численних зацікавлених сторін, включаючи: організації громадянського суспільства, творців контенту, фахівців у сфері ЗМІ, компанії, групи, що відстоюють інтереси, освітян, вразливі групи тощо. Процеси співпраці та спільного створення орієнтовані на пріоритети та потреби вразливих спільнот і призводять до переосмислення відносин між суб'єктами співпраці (компаніями та спільнотами, що перебувають під ризиком виключення), зміцнюючи ці відносини та забезпечуючи більшу залученість у соціальній сфері, або сприяючи створенню більш автентичного, репрезентативного контенту, який може резонувати/справляти більший вплив на різноманітну та фрагментовану аудиторію.

08

Позитивне управління конфліктами (eusen)

- Використання інструментів для деескалації конфліктів, сприяння діалогу, запобігання ескалації конфліктів.

Окрім можливостей, у звітах також визначено ризики та виклики, пов'язані з цифровими медіа.

Ризики:

01

Алгоритмічні упередження

Це одне з питань, яке особливо виділяється в дискусії про ризики цифрових медіа. Той факт, що контент, до якого отримує доступ людина, визначається алгоритмом (запрограмованим приватними компаніями за непублічними та неконкретними критеріями), є потенційною загрозою у випадку, якщо це посилює ефект «ехо-камери». З одного боку, цей ефект може призвести до закріплення стереотипів та упереджень, а отже, і нерівності, що відтворюються у віртуальній сфері. З іншого боку, це може посилити цифрову ізоляцію певних груп.

02

Відтворення моделей нерівності та виключення з офлайн-світу в онлайн-світі.

Цифровий розрив (обмежений доступ до Інтернету, нерівності у доступі між сільськими та міськими районами, труднощі з доступом через вік або освіту) та створення/поширення контенту, що підсилює стереотипи та упередження, можуть призвести до цифрової ізоляції вразливих груп.

03

Поляризація, поширення мови ненависті, пропаганди та дезінформації.

У зв'язку з алгоритмічними упередженнями та процесами демократизації у створенні та поширенні контенту існує ризик посилення соціальної та політичної поляризації внаслідок масового поширення мови ненависті, неправдивого контенту та неможливості або складності підтвердження його достовірності, чи то через складність доступу до джерел, чи то через миттєвість емоційної реакції, яку викликає певний контент. Наявність генеративної ШІ несе ризик, оскільки може сприяти поширенню дезінформації та підривати навички критичного мислення (eucen) через складність розрізнення контенту, згенерованого ШІ, та реального контенту. Ці фактори посилюються в умовах збройного конфлікту, де пропаганда та фейкові новини призводять до плутанини та недовіри

04

Недостатня репрезентація різноманітності або наявність анекдотичної чи символічної різноманітності.

Існує ризик недостатньої представленості та присутності меншин або груп у вразливому становищі, пов'язаний із тим, що їхня присутність може бути лише символічною, що не означає реальних або ефективних змін у ситуаціях нерівності чи влади.

Вони такі:

05

Виклики в інклюзивній комунікації

Виклики в інклюзивній комунікації та труднощі у створенні просторів і діалогів, що сприяють співіснуванню, розбудові миру та поважному обміну думками, через збереження алгоритмічних упереджень, поляризацію, дезінформацію, закріплення моделей соціального виключення тощо. У деяких випадках виникає питання, чи не є просування інклюзивності на цифрових платформах мотивованим «політичною коректністю».

06

Відсутність регулювання

Відсутність регулювання (або забезпечення дотримання існуючих норм) призводить до відсутності відповідальності. Наявність та збереження анонімності також сприяють відсутності відповідальності.

07

Ізоляція

Ізоляція людей з інвалідністю через не повсюдне застосування правил доступності цифрового контенту. Певний ступінь ізоляції також спостерігається через їхню недостатню видимість у мережі.

08

Мова ненависті

Нормалізація наявності мови ненависті у цифровій сфері як наслідок відсутності дотримання існуючих нормативних актів, відсутності відповідальності, миттєвості, відсутності усвідомлення того, що те, що говориться та робиться в Інтернеті, є також реальним (і має реальні наслідки для людей), а також відсутності ефективних та справедливих стратегій модерації контенту.

09

Ризики для приватного життя та цифровий авторитаризм

Порушення прав на приватність, що в крайніх випадках може призвести до стеження, профілювання та придушення інакомислення, особливо в регіонах з авторитарними режимами.

10

Обмежений доступ до цифрових медіа

- Пов'язаний із соціально-економічним статусом. Існування цифрового розриву, пов'язаного з перешкодами у доступі до Інтернету та цифрових платформ, особливо для людей з обмеженими економічними ресурсами.
- Пов'язано з іншими характеристиками населення, такими як вік.
- Особливо важливо в сільських районах (Україна та Ірландія).

11

Цензура

Виявлено серйозну стурбованість щодо цензури або обмежень доступу до контенту, який пропонує альтернативні наративи національним або популярним наративам (eucen).

12

Емоційний стрес

Контакт із негативним контентом у цифрових медіа може — через відсутність інструментів для управління цим контентом — впливати на психічне здоров'я людей та викликати тривогу або емоційний стрес.

У ході різних досліджень було визначено **низку стратегій та рекомендацій**.

У цьому розділі наведено їхній огляд.

01

Комплексна, спільна та індивідуальна цифрова грамотність

Існує загальний консенсус щодо необхідності комплексного підходу до розробки та впровадження навчання цифрової грамотності. Це означає не лише надання навчання, орієнтованого на набуття компетентностей, знань та технічних навичок, а й врахування ключових факторів, що впливають на цифрову грамотність, таких як рівний доступ до цифрових медіа, співпраця між різними учасниками та адаптація до конкретних потреб окремих осіб. Для забезпечення її універсалізації необхідно подолати бар'єри доступу, як інфраструктурні, так і економічні, та забезпечити, щоб підхід до навчання враховував як перехресну дискримінацію, так і привласнення цифрових медіа. Навчання цифрової грамотності має бути розроблене з інклюзивним підходом, щоб забезпечити можливість скористатися ним усім людям.

02

Стратегічним елементом цього процесу є співпраця між різними учасниками

включаючи університети, творців контенту, освітян, підприємства, політиків та лідерів громад. Ця співпраця є ключовою для розробки ефективних та стійких програм. Також надзвичайно важливо, щоб вразливі громади брали активну участь у створенні та впровадженні контенту, гарантуючи, що він відповідає їхнім реальним потребам. Це передбачає розробку індивідуально адаптованих програм. Крім того, це підкреслює важливість включення медіаграмотності до освітніх планів, особливо в тих країнах, де вона ще не інтегрована. Це дозволило б новим поколінням розвинути критичне мислення та необхідні навички для взаємодії в міжкультурних контекстах, навички управління конфліктами, а також безпечно та відповідально взаємодіяти в цифровому середовищі. У довгостроковій перспективі таке навчання сприятиме побудові більш мирних суспільств, де взаємодія, як онлайн, так і офлайн, базується на повазі та гармонійному співіснуванні. Іншим важливим аспектом, який було згадано під час PAR, є необхідність включення програм навчання цифрової грамотності в робоче середовище. Це забезпечило б навчання більшості людей цифровим навичкам та розуміння ними наслідків використання цифрових медіа у їхньому професійному житті. Це сприяло б адаптації до ринку праці, що постійно розвивається, та зменшило б цифровий розрив у професійному середовищі.

03

Універсальна доступність цифрового контенту

Доступність цифрового контенту є одним з елементів, який систематично згадувався під час PAR. Впровадження інклюзивного дизайну форматів (веб-сайтів, подкастів) та інклюзивного контенту є базовим. Впровадження стандартів доступності, таких як WCAG або W3C, є життєво важливим для того, щоб цифровий контент був зрозумілим та доступним для всіх, включаючи людей з інвалідністю. Розробка матеріалів у різних форматах (текст, аудіо, відео з субтитрами тощо) дозволяє ширшій аудиторії отримувати доступ до контенту та взаємодіяти з ним.

У цьому розділі наведено їхній огляд.

04

Сприяння діалогу

Ефект «ехо-камери» або анонімність, як правило, спричиняють значні спотворення у комунікації. Тому важливо створювати та заохочувати простори для діалогу між людьми, які представляють різні, навіть протилежні позиції, у рамках поважних дебатов, що ставлять на перше місце взаєморозуміння. З цією метою необхідно створити такі простори — як фізичні, так і онлайн — та забезпечити врахування всіх думок і активне слухання. Такі простори мають ефективно та неупереджено модеруватися з метою сприяння обміну ідеями, без прийняття нав'язувань чи дискваліфікацій. Медіація та структуровані дебати можуть бути двома цікавими методологіями для застосування в цих контекстах, оскільки вони сприяють досягненню консенсусу та запобігають поляризації й прямій конфронтації. У тому ж ключі вважається важливим заохочувати особисті контакти. Хоча створення просторів для діалогу є важливим, вважається важливим також створювати простори для особистих зустрічей, які дають змогу вести діалог, сприяють емпатії та довірі, а також дозволяють глибший обмін думками.

05

Етична відповідальність цифрових платформ

Платформи повинні бути етично відповідальними, приймати та впроваджувати чіткі, доступні, прозорі та піддані аудиту політики, що заохочують та сприяють різноманітності через інклюзивні алгоритми та практики модерації, чутливі до культурних особливостей, які запобігають, серед іншого, появі та поширенню мови ненависті та дезінформації. Щодо інклюзивних алгоритмів, вони повинні уникати дискримінаційних упереджень та сприяти різноманітності, забезпечуючи рівне представництво всіх голосів у цифрових просторах. Модерація з урахуванням культурних особливостей є одним із ключових елементів забезпечення належного, плюралістичного та безпечного відбору контенту для людей, які матимуть до нього доступ

06

Правозастосування та підзвітність

Регулювання цифрових платформ значною мірою залежить від виконання чинного законодавства. Розробка законів, які чітко та конкретно передбачають заходи, спрямовані на моніторинг впливу та діяльності цифрових платформ, є ключовою для забезпечення того, щоб ці платформи були як підзвітними та інклюзивними, так і прозорими. З цією метою важливо, щоб платформи, серед іншого, складали звіти про підзвітність та проходили незалежні аудити з метою визначення механізмів вдосконалення для забезпечення дотримання законодавства та ефективного створення безпечних, інклюзивних та поважних віртуальних середовищ.

07

Інклюзивні та різноманітні наративи

Просування, розвиток та наявність наративів, що цінують різноманітність та плюралізм наших суспільств, передбачають критичний аналіз ситуацій нерівності та дають змогу обмінюватися досвідом і гуманізувати «іншого», надзвичайно важливими для співіснування як у віртуальному, так і у фізичному середовищі. Ці наративи можуть включати критичний аналіз ситуацій нерівності, висвітлюючи структури, що сприяють дискримінації та виключенню. Однією з технік, яка набуває все більшої популярності та відома своєю ефективністю, є сторітеллінг. За допомогою особистих історій можна викликати емпатію та сприяти розвінчання упереджень і стереотипів, просуваючи культуру поваги та заохочуючи міжкультурне розуміння.

У цьому розділі наведено їх огляд.

08

Розширення можливостей вразливих груп

Розширення можливостей вразливих груп шляхом створення просторів, що роблять їхні голоси чутними (досвід, думки тощо), програм наставництва, доступу до цифрових інструментів та проєктів, що розповідають про життя спільноти.

Створення безпечних просторів для людей із вразливих груп, де вони можуть ділитися своїм досвідом та думками — як між собою, так і з іншими — є ключовою стратегією соціальної інклюзії та збагачення соціального й культурного капіталу.

Розробка та впровадження онлайн-груп наставництва, доступ до цифрових інструментів та їх використання (завдяки навчанню цифровим навичкам), а також просування інклюзивних наративних проєктів, у яких люди, що перебувають під ризиком виключення, беруть активну участь у створенні, управлінні та розвитку, можуть бути заходами, що забезпечують зміст для цих просторів інклюзії. Ці простори мають бути гарантовано доступними та адаптованими до різних потреб кожної людини, сприяючи її автономії та здатності впливати на ситуацію.

09

Кампанії та заходи

Продовження кампаній та заходів на підтримку прав людини, прав меншин та прав вразливих груп у цифрових медіа, а також кампаній з виявлення та боротьби з мовою ненависті та фейковими новинами. Сталість та безперервність цифрових кампаній є ключовим питанням. Ці ініціативи та кампанії сприяють поглибленню та зміцненню демократичних цінностей та прав людини, сприяють створенню більш справедливих та партисипативних суспільств, борються з дезінформацією, упередженнями та стереотипами. З цією метою було надзвичайно важливо визначити різноманітні джерела фінансування, які б забезпечили сталість цих заходів, а також налагодити мережі співпраці та взаємодії між організаціями громадянського суспільства, урядом та приватним сектором. Окремо наголошується на необхідності розробки та реалізації антирасистських кампаній.

10

Інклюзивна та репрезентативна освіта

У сфері освіти пропонується включення матеріалів, що відображають культурне, соціальне та економічне різноманіття наших суспільств, а також впровадження інклюзивних методів навчання відповідно до принципів універсального дизайну навчання (UDL). Інтеграція цих стратегій та перспектив у навчальні програми дозволяє розвивати міжкультурні та трансверсальні компетенції, а також підвищувати чутливість до різноманітності, сприяючи формуванню більш обізнаного та відданого громадянства з соціальною справедливістю.

11

Включення заходів до існуючих планів дій та керівних принципів

Впровадження стратегій та заходів у рамках існуючих планів дій або керівних принципів сприяє ефективній реалізації заходів, дозволяє уникнути дублювання зусиль, дає змогу визначити джерела фінансування, можливості для співпраці та поширення результатів, а також максимізує вплив заходів

У цьому розділі наведено їх огляд.

12

Стратегії, спрямовані на творців контенту

Творці контенту є цільовою групою для рекомендацій PAR. Підкреслюється важливість створення конкретних стратегій навчання міжкультурних та просунутих цифрових навичок для цієї групи. Навчання етичному сторітеллінгу та підвищення обізнаності з міжкультурних питань є вирішальним для сприяння створенню поважних наративів. Також важливо надавати інструменти та підтримку у мирному та конструктивному управлінні мовою ненависті або шкідливими коментарями. Впровадження інструментів модерації та сприяння створенню віртуальних середовищ, що базуються на повазі, сприяють зміцненню більш інклюзивних та безпечних цифрових комунікацій. Реалізація цих стратегій та заходів дозволяє просуватися до більш справедливого, плюралістичного та поважного суспільства, в якому всі голоси чують та цінують. Поєднання ефективного регулювання, інклюзивної освіти та зміцнення різноманітних наративів є ключовим для побудови більш справедливої та демократичної цифрової екосистеми.

Пропозиції щодо освіти

Наведені нижче модулі є пропозицією, що ґрунтується на стратегіях та рекомендаціях, викладених у попередніх розділах.

Цілі пов'язані з потребами, що впливають із рекомендацій, а компетентності та навички визначені в **Європейській рамці цифрових компетентностей для громадянства (DigComp)**. Більш детальна освітня пропозиція повинна містити **8 рівнів компетентності, визначених у DigComp**

Модуль 1

Комплексна та спільна цифрова грамотність

Зміст

- 01** Визначення цифрової грамотності: поняття та актуальність.
- 02** Інструменти для співпраці в цифровому середовищі: використання платформ та додатків для спільної роботи.
- 03** Цифрове критичне мислення: як аналізувати та оцінювати інформацію в Інтернеті
- 04** Співпраця в Інтернеті: найкращі практики та інструменти для створення контенту в командах.
- 05** Створення онлайн-спільнот: динаміка спільної роботи та взаємна повага.

Цілі

- 01** Розуміти основні принципи цифрової грамотності.
- 02** Заохочувати співпрацю між творцями контенту через цифрові платформи.
- 03** Застосовувати критичне мислення при розробці та створенні цифрового контенту.

Компетентності та навички

- 01** **Цифрова компетентність:** оцінка та управління даними, інформацією та цифровим контентом (DigComp, область 1).
- 02** **Цифрова співпраця:** взаємодія, обмін інформацією та співпраця за допомогою цифрових технологій (напрямок 2 DigComp).
- 03** **Критична оцінка:** розробка контенту з дотриманням етичних норм (область 3 DigComp).

Модуль 2

Універсальний доступ до цифрового контенту

Зміст

- 01 Веб-доступність:** основні принципи та стандарти цифрової доступності.
- 02 Інклюзивні пристрої та платформи:** адаптація контенту до різних пристроїв та операційних систем.
- 03 Бар'єри доступу:** як економічні, технологічні, соціальні, культурні тощо бар'єри впливають на цифровий доступ (перехресна дискримінація).
- 04 Інклюзивне проектування контенту:** стратегії проектування доступного контенту для людей з інвалідністю та інших вразливих груп.

Цілі

- 01** Сприяти рівному доступу до цифрового контенту для всіх аудиторій.
- 02** Розуміти технологічні, соціальні та культурні бар'єри (перехресну дискримінацію), що перешкоджають доступу до цифрового контенту.

Компетенції та навички

- 01 Інклюзивний доступ:** розробка доступного контенту для різноманітної аудиторії (DigComp, область 3).
- 02 Цифрове вирішення проблем:** визначення технологічних потреб та відповідних рішень (DigComp, область 5).

Модуль 3

Сприяння діалогу та поважній дискусії

Зміст

- 01 Культура цифрового спілкування:** як сприяти поважному обміну думками на онлайн-платформах.
- 02 Медіація та управління конфліктами:** методи в цифровому просторі.
- 03 Вплив мови ненависті:** у цифровому суспільстві та стратегії її запобігання.
- 04 Модерація:** коментарі та створення безпечних просторів.

Цілі

- 01** Заохочувати поважний та конструктивний діалог в Інтернеті.
- 02** Боротьба з мовою ненависті через поважну комунікацію.

Компетенції та навички

- 01 Поважна цифрова комунікація:** поведінка в Інтернеті (область 2 DigComp).
- 02 Створення просторів взаєморозуміння та поваги.** Захист здоров'я та добробуту (область 2 DigComp).
- 03 Управління конфліктами в цифровому середовищі:** інструменти для модерації та вирішення конфліктів в Інтернеті (область 3 DigComp).

Модуль 4

Етична відповідальність цифрових платформ

Зміст

- 01** Відповідальність цифрових платформ: етичні принципи, якими повинні керуватися цифрові платформи.
- 02** Відповідальність творців контенту: етичні принципи.
- 03** Вплив соціальних мереж на психічне здоров'я та суспільство.
- 04** Мова ненависті та фейкові новини: як виявляти та протидіяти мові ненависті та фейковим новинам.
- 05** Передові практики етичного створення контенту.

Цілі

- 01** Проаналізуйте етичну відповідальність цифрових платформ, творців контенту та їхній вплив на суспільство.
- 02** Визначте етичні наслідки створення контенту та онлайн-взаємодії.

Компетенції та навички

- 01** **Цифрова відповідальність:** поведінка в Інтернеті (DigComp, сфера 2).
- 02** **Управління конфіденційністю та безпекою:** захист персональних даних та приватного життя (DigComp, сфера 4).

Модуль 5

Правозастосування та підзвітність у цифровому просторі

Зміст

- 01** **Цифрова правова база:** національне та європейське законодавство щодо цифрових прав та поведінки в Інтернеті.
- 02** Авторське право та права інтелектуальної власності.
- 03** Кримінальна та цивільна відповідальність за створення цифрового контенту.
- 04** Захист даних та конфіденційність користувачів.

Цілі

- 01** Знати закони, що регулюють поведінку в цифровому просторі та відповідальність в Інтернеті.
- 02** Розуміти правові наслідки контенту, що створюється та поширюється в Інтернеті.

Компетенції та навички

- 01** **Правова грамотність:** захист персональних даних та приватного життя (область 4 DigComp) та управління цифровою ідентичністю (область 2 DigComp)
- 02** **Соціальна та цифрова відповідальність:** розробка контенту, авторське право та ліцензування (область DigComp 4).

Модуль 6

Різноманітність наративів та розповідь історій

Зміст

- 01** Різноманітність у цифровому розповіданні історій: як включити різноманітні голоси в контент.
- 02** Стратегії інклюзивного розповідання історій: інструменти для розповідання історій, що відображають різноманітні реалії
- 03** Ідентичність та репрезентація у цифрових медіа.

Цілі

- 01** Сприяти створенню різноманітних та репрезентативних наративів у цифровому контенті.
- 02** Розвивати навички інклюзивного та шанобливого розповідання історій.

Компетенції та навички

- 01** Креативність та цифрова емпатія: створення та розробка різноманітного та інклюзивного контенту, що поважає різні ідентичності (область 3 DigComp).

Модуль 7

Розширення можливостей вразливих груп через цифрові простори

Зміст

- 01** Вразливі групи в цифровому суспільстві: визначення, виявлення та контексти вразливості.
- 02** Методи цифрового розширення можливостей: стратегії створення контенту, що підсилює голос вразливих груп.
- 03** Приклади цифрового розширення можливостей маргіналізованих груп.

Цілі

- 01** Надання творцям контенту можливості надати голос вразливим групам.
- 02** Визначити, як цифрові платформи можуть стати інструментами розширення можливостей.

Компетенції та навички

- 01** Цифрове розширення можливостей: взаємодія та обмін інформацією за допомогою цифрових технологій (область 2 DigComp).
- 02** Спільна робота та емпатія: співпраця за допомогою цифрових технологій (область 2 DigComp).

Модуль 8

Заохочення особистого спілкування в цифрову епоху

Зміст

- 01** Цінність особистого спілкування в цифрову епоху
- 02** Як цифрові платформи можуть доповнювати фізичну взаємодію.
- 03** Методи заохочення особистих зустрічей та заходів між аудиторіями.

Цілі

- 01** Підкреслити важливість особистих контактів у світі, що дедалі більше цифровізується.
- 02** Збалансувати використання цифрових платформ із зміцненням особистих соціальних зв'язків.

Компетенції та навички

- 01** **Цифрова та особиста соціальна взаємодія:** креативне використання технологій (область 5 DigComp).

Модуль 9

Кампанії з прав людини та боротьби з дезінформацією

Зміст

- 01** Права людини в цифровому середовищі: як захищати та просувати основні права в Інтернеті.
- 02** Боротьба з дезінформацією та фейковими новинами.
- 03** Стратегії розробки інформаційно-просвітницьких кампаній та цифрового активізму

Цілі

- 01** Розвиток навичок створення цифрових кампаній, зосереджених на правах людини та боротьбі з дезінформацією

Компетенції та навички

- 01** **Розробка цифрових кампаній:** комунікація та співпраця (область DigComp 2).
- 02** **Управління дезінформацією:** боротьба з дезінформацією та створення контенту, що сприяє поширенню правди та соціальної справедливості (область DigComp 1).

Модуль 10

Інклюзивні навчальні матеріали та методи навчання

Зміст

- 01 Розробка інклюзивних навчальних матеріалів.
- 02 Інклюзивні методи навчання: стратегії та ресурси для охоплення всіх аудиторій.
- 03 Адаптація змісту до різних освітніх потреб.

Цілі

- 01 Розробка доступних навчальних матеріалів та інклюзивних методів навчання для всіх аудиторій.

Компетенції та навички

- 01 **Інклюзивне проектування навчальних матеріалів:** розробка змісту, інтеграція та переробка цифрового змісту, авторське право та ліцензування (область 3 DigComp).

Модуль 11

Впровадження планів дій та рекомендацій

Зміст

- 01 Розробка інклюзивних планів дій.
- 02 Встановлення чітких рекомендацій щодо створення інклюзивного контенту.
- 03 Моніторинг та оцінка планів дій.

Цілі

- 01 Надання рекомендацій творцям контенту щодо розробки та реалізації інклюзивних планів дій.

Компетенції та навички

- 01 **Цифрове управління проектами:** комунікація та співпраця (область 2 DigComp).

Модуль 12

Навчання для авторів контенту з етичних цифрових практик

Зміст

- 01 Етичні кодекси у створенні цифрового контенту.
- 02 Відповідальність перед аудиторією: етика, повага та прозорість.
- 03 Як вирішувати етичні дилеми під час створення контенту.

Цілі

- 01 Підготувати авторів контенту до етичної поведінки у всіх їхніх взаємодіях та творчості.

Компетенції та навички

- 01 **Цифрова етична відповідальність:** застосування етичних принципів у створенні контенту. Управління даними, інформацією та цифровим контентом (область 1 DigComp).
- 02 **Прозорість та чесність:** зміцнення довіри та етики у цифровій взаємодії. Управління даними, інформацією та цифровим контентом (область DigComp 1).

Модуль 13

Штучний інтелект та цифрова інклюзія

Зміст

- 01 Штучний інтелект у цифровому контенті: можливості та виклики.
- 02 Як ШІ може покращити доступність та цифрову інклюзію
- 03 Вплив ШІ на зайнятість та можливості для вразливих груп

Цілі

- 01 Дослідження впливу штучного інтелекту на цифрову інклюзію.
- 02 Розробка стратегій інклюзивного використання ШІ.

Компетенції та навички

- 01 **Використання ШІ для електронної інклюзії:** застосування технологій штучного інтелекту для створення доступного контенту. Оцінка даних, інформації та цифрового контенту (область 1 DigComp).

Критерії відбору учасників

Визначення критеріїв відбору учасників для PAR. Це критерії, які можна використовувати для набору та відбору представників цифрових медіа (творців контенту, блогерів тощо). **Для PAR слід відібрати щонайменше 3 осіб із сфери цифрових медіа.**

		Цифрові медіа
01	Відповідність вимогам дослідження з огляду на особистий досвід, особисті обставини або інші фактори	
02	Чи є потенційний учасник активним користувачем цифрових медіа (автором контенту, інфлюенсером тощо)?	
03	Чи бере потенційний учасник активну участь у дискусіях, пов'язаних із просуванням інклюзивності, соціальної інтеграції, гендерної рівності, участі, демократії тощо?	
04	Чи веде потенційний учасник змістовні розмови та заохочує до участі «аудиторію»?	
05	Чи має потенційний учасник «базу» підписників або критичну масу людей, з якими він взаємодіє?	
06	Чи зацікавлений потенційний учасник у вдосконаленні свого підходу до тем, над якими він працює, за допомогою стратегій, наприклад, медіації?	
07	Чи співпрацює потенційний учасник з іншими творцями контенту, активістами тощо?	
08	Чи зацікавлений потенційний учасник у набутті навичок медіації та інших цінних навичок, а також у їхньому застосуванні у своїй комунікації в соціальних/цифрових медіа?	
09	Відданість у плані активної участі та часу. Участь у дослідженні означає, що учасники будуть активно ділитися своїм досвідом та роздумами щодо теми.	
10	Чи хоче потенційний учасник активно долучитися до дослідження своїми знаннями, досвідом, практикою тощо?	

**Участь у дослідженні буде добровільною та безоплатною.
Учасники повинні бути проінформовані та погодитися з цим.**

Критерії відбору учасників

Визначення критеріїв відбору учасників PAR. Це критерії, які можна використовувати для набору та відбору представників цифрових медіа (творців контенту, блогерів тощо). **Для участі в PAR слід відібрати щонайменше 3 осіб із сфери цифрових медіа.**

		Цифрові медіа
11	Чи має потенційний учасник час (2–3 години кожні 2 тижні) для участі в різних етапах процесу PAR?	
12	Чи готовий потенційний учасник випробувати та надати відгук щодо різних стратегій, спрямованих на покращення інклюзії, участі, демократії тощо у цифрових медіа?	
13	Готовність до активної участі та виділення часу. Участь у дослідженні означає, що учасники будуть активно ділитися своїм досвідом та думками щодо теми.	
14	Чи бажає потенційний учасник активно ділитися своїми знаннями, досвідом, практикою тощо в рамках дослідження?	
15	Чи має потенційний учасник час (2–3 години кожні 2 тижні) для участі в різних процесах PAR?	
16	Чи готовий потенційний учасник випробувати та надати відгук щодо різних стратегій, спрямованих на покращення інклюзії, участі, демократії тощо у цифрових медіа?	

Примітка для рекрутера:

Репрезентативність. Дослідження має передбачати рівну участь представників обох статей та, як мінімум, різноманітність етнічних груп, національностей, вікових груп, культурних традицій та соціально-економічного статусу.

Участь у дослідженні буде добровільною та безоплатною. Учасники повинні бути проінформовані про це та погодитися з цим.

Критерії відбору учасників

Це критерії, які можна використовувати для набору та відбору представників вищої освіти (викладачів, дослідників тощо). **Для участі в PAR слід відібрати щонайменше 3 осіб із закладів вищої освіти.**

		ЗВО
01	Актуальність для дослідження завдяки їхньому особистому досвіду, особистому бекграунду або іншим міркуванням	
02	Чи знайомий представник вищої освіти з використанням цифрових інструментів, платформ тощо, чи пов'язана з цим його академічна/дослідницька робота?	
03	Чи має представник вищої освіти тверду прихильність до критичного підходу до упереджень та дезінформації в цифровому контенті з точки зору різноманітності, інклюзивності, участі, демократії тощо?	
04	Чи зацікавлений представник вищої освіти у наданні студентам/учням навчання з цифрової грамотності, критичного мислення, оцінки інформації, відповідальної поведінки в Інтернеті тощо?	
05	Чи має представник вищої освіти посаду у ВНЗ, яка дозволяє йому вносити зміни до навчальної програми або впроваджувати елементи критичного мислення/інклюзивності та цифрових медіа у свою викладацьку чи наукову діяльність?	
06	Чи зацікавлений представник вищої освіти у вдосконаленні свого підходу до тем PAR, над якими він працює, за допомогою стратегій, наприклад, медіації, та застосуванні їх у своїй викладацькій/дослідницькій роботі?	
07	Чи співпрацює представник вищої освіти з громадськими організаціями, активістами, недостатньо представленими групами тощо з метою просування інклюзивності, різноманітності, демократії (в рамках цифрових медіа чи поза ними)?	
08	Чи зацікавлений представник вищої освіти в набутті навичок медіації та інших цінних навичок, а також у їхньому застосуванні у своїй комунікації в соціальних медіа/цифрових медіа?	
09	Залученість у плані активної участі та часу. Участь у дослідженні означає, що учасники будуть активно ділитися своїм досвідом та роздумами щодо теми.	
10	Чи бажає представник вищої освіти активно долучатися до дослідження своїми знаннями, досвідом, практикою тощо?	
11	Чи має потенційний учасник час (2–3 години кожні 2 тижні) для участі в різних етапах процесу PAR?	
12	Чи готовий представник вищої освіти випробовувати та надавати відгуки щодо різних стратегій, спрямованих на покращення інклюзивності, участі, демократії тощо у цифрових медіа?	

Примітка для рекрутера:

Репрезентативність. Дослідження має передбачати рівну участь представників обох статей та, як мінімум, різноманітність етнічних груп, національностей, вікових груп, культурних традицій та соціально-економічного статусу.

Участь у дослідженні буде добровільною та безоплатною. Учасники повинні бути проінформовані та погодитися з цим.

Критерії відбору учасників

Це критерії, які можна використовувати для набору та відбору організацій громадянського суспільства. Для участі в PAR слід відібрати щонайменше 3 осіб з ОГС.

	ГО
01	Чи використовує ГО цифрові інструменти, платформи та технології для сприяння інклюзивності, різноманітності, участі, демократії тощо?
02	Чи веде ГО активну діяльність у соціальних мережах, на веб-сайтах або в інших цифрових каналах?
03	Чи взаємодіє ГО зі своєю аудиторією, сприяючи діалогу та участі?
04	Чи зацікавлена ГО у вдосконаленні свого підходу до тем, над якими вона працює, за допомогою різних стратегій/підходів, наприклад, медіації?
05	Чи бере ГО участь у альянсах або мережах, які обмінюються цифровим контентом?
06	Залученість у вигляді активної участі та часу. Участь у дослідженні означає, що учасники будуть активно ділитися своїм досвідом та думками щодо теми.
07	Чи може ГО виділити принаймні 1 особу (з знаннями та досвідом у сфері цифрових медіа) для участі в дослідженні?
08	Чи зацікавлений потенційний учасник у набутті навичок медіації та інших цінних навичок, а також у їх застосуванні у своїй комунікації в соціальних/цифрових медіа?
09	Чи хоче ГО активно долучитися до дослідження, поділившись своїми знаннями, досвідом, практикою тощо?
10	Чи має потенційний учасник – представник ГО – час (2–3 години кожні 2 тижні) для участі в різних процесах PAR?
11	Чи готова ГО випробувати та надати відгук щодо різних стратегій або цифрових інновацій, спрямованих на покращення інклюзії, участі, демократії тощо у цифрових медіа?

Примітка для рекрутера:

Репрезентативність. Дослідження має передбачати рівну участь представників обох статей та, як мінімум, різноманітність етнічних груп, національностей, вікових груп, культурних традицій та соціально-економічного статусу.

Участь у дослідженні буде добровільною та безоплатною. Учасники повинні бути проінформовані та погодитися з цим.

Критерії відбору учасників

Студенти

Різноманітне соціально-економічне походження, вік 24–35 років; особлива увага приділятиметься забезпеченню високої участі українських біженців, біженців та мігрантів, а також дотриманню гендерної рівності. **Мінімум 3 особи.**

		Студенти
01	Актуальність для дослідження завдяки особистому досвіду, особистому походженню або іншим міркуванням	
02	Чи веде студент активну діяльність у соціальних мережах, на веб-сайтах, у блогах або інших цифрових каналах?	
03	Чи займається студент веденням блогів, віртуальною діяльністю, цифровими кампаніями тощо, пов'язаними з інклюзивністю, різноманітністю, демократією тощо?	
04	Чи зацікавлена громадська організація у вдосконаленні свого підходу до тем, над якими вона працює? Чи створює студент самостійно цифровий контент на теми соціальної справедливості, рівності, різноманітності та інклюзивності?	
05	Чи вважає студент такі питання, як критичне мислення, медіаетика та відповідальне поширення інформації, важливими у комунікації, що відбувається в цифрових медіа?	
06	Чи зацікавлений студент у вдосконаленні свого підходу до тем, над якими він працює, за допомогою стратегій, наприклад, медіації?	
07	Чи співпрацює студент з іншими студентами, ГО, творцями контенту, активістами тощо?	
08	Чи зацікавлений потенційний учасник у набутті навичок медіації та інших цінних навичок, а також у їх застосуванні у своїй комунікації в соціальних/цифрових медіа?	
09	Відданість у плані активної участі та часу. Участь у дослідженні означає, що учасники будуть активно ділитися своїм досвідом та роздумами щодо теми.	
10	Чи хоче студент активно долучатися до дослідження своїми знаннями, досвідом, практикою тощо?	
11	Чи має студент час (2–3 години кожні 2 тижні) для участі в різних процесах PAR?	
12	Чи готовий студент випробовувати та надавати зворотний зв'язок щодо різних стратегій, спрямованих на покращення інклюзії, участі, демократії тощо у цифрових медіа?	

Примітка для рекрутера:

Репрезентативність. Дослідження має передбачати рівну участь представників обох статей та, як мінімум, різноманітність етнічних груп, національностей, вікових груп, культурних традицій та соціально-економічного статусу.

Участь у дослідженні буде добровільною та безоплатною. Учасники повинні бути проінформовані про це та погодитися з цим.

WP2. Партисипативне дослідження (із активною участю)

Інтерв'ю для експертів

Початкова порада

Рекомендується записувати інтерв'ю. Інтерв'юер може робити це за допомогою телефону. У разі відеоконференцій рекомендується, як мінімум, записувати звук. Респондент повинен підписати форму згоди

Кожен партнер повинен опитати щонайменше 3 експертів

Після інтерв'ю, якщо це можливо, дослідницька група має надати повний звіт англійською мовою. Існують навідні запитання, які можна використовувати для структурування інтерв'ю. Будь ласка, надайте відгук респонденту наприкінці процесу. Для отримання додаткової інформації або коментарів, будь ласка, звертайтеся до Каті Херес: cjerez@ub.edu

Цей документ складається з трьох частин:

01

Загальна інформація:

Дані про те, хто, коли та як збирав інформацію

02

Дані респондента:

Як вказує заголовок цієї таблиці, тут ми збиратимемо базову інформацію про респондента.

03

Набір відкритих питань.

Не обов'язково ставити всі запитання. Це лише орієнтовні запитання для інтерв'юерів. Головна мета цих питань — виявити різні підходи до інклюзії, різноманітності, участі та миротворчості в цифрових медіа. А також налагодити діалог про їхні виклики, про те, як сприяти інклюзивності, визначити практики (і що ми можемо з них навчитися), дізнатися або спробувати знайти різні стратегії для впровадження/просування/посилення інклюзивності/різноманітності/демократії/участі в соціальних медіа, а також про питання, пов'язані з тим, як впроваджувати цифрову грамотність або залучення спільноти.

Буде щонайменше 3 респонденти, ви можете вибрати різні питання для кожного з них, щоб ми могли отримати діагностику з різних підходів до теми дослідження. Будь ласка, виберіть 1-2 питання з кожного розділу.

01

Загальна інформація:

Ім'я та прізвище	
Країна, в якій експерт здійснює свою діяльність	
Галузь експертизи (цифрові медіа; інклюзія; недопредставлені групи; розбудова миру; підвищення обізнаності; боротьба з дезінформацією;....)	
Коротка інформація про респондента (коротка біографія). Досвід у сфері цифрових медіа, інклюзії та різноманітності. Основні напрямки діяльності/досліджень та основні результати/дії, які респондент виділяє у зв'язку з темою	

02

Дані респондента:

Організація, яка проводить інтерв'ю	
Країна	
Ім'я та прізвище інтерв'юера	
Дата інтерв'ю	
Тип інтерв'ю (особисто, онлайн тощо)	
Мова, якою проводилося інтерв'ю	
Тривалість	
Чи було інтерв'ю записано? Якщо так, вкажіть, де можна знайти запис	

03

Навідні запитання: (див. сторінки 36 та 37)

Наведені нижче відкриті запитання розроблені як відправна точка для розмови про висновки, враження, реальні переживання тощо, пов'язані з інтерв'ю, у контексті знань та/або практичного досвіду респондента у сфері цифрових медіа, соціальної медіації, представництва недопредставлених груп, соціальної згуртованості, миротворчості тощо. Головна мета полягає в отриманні інформації, підходів та поглядів щодо цифрових медіа та їхньої ролі у формуванні інклюзивних, згуртованих, поважних та різноманітних спільнот у віртуальному середовищі. Ці питання можуть бути використані інтерв'юером, але він не зобов'язаний суворо дотримуватися їх.

Контекст: цифрові медіа та різноманітність, інклюзивність

- Як ви визначаєте цифрові медіа? Які основні характеристики цифрових медіа?
- Які переваги та ризики цифрових медіа з точки зору сприяння соціальній інклюзії, миротворчості, демократії...?
- З огляду на ваш досвід/експертні знання, чи вважаєте ви, що цифрові медіа підтримують різноманітність та міжкультурність, взаєморозуміння...? Чому?
- Чи вважаєте ви, що недостатньо представлені групи (недостатньо представлені голоси) представлені в цифрових медіа?
- Чи повторюються та відтворюються стереотипи та упередження у цифрових медіа?
- Які наслідки мають ці стереотипи та упередження для недопредставлених груп та для суспільства в цілому? А також для сприяння соціальній інклюзії, демократизації тощо?
- Які кроки можуть зробити медіаорганізації, творці контенту, університети тощо для подолання упереджень та стереотипів у цифрових медіа?
- Яку роль відіграє інтерсекціональність у формуванні досвіду цифрових медіа для маргіналізованих груп?
- На вашу думку, чи існують (у сфері цифрових медіа) моделі інклюзії/ексклюзії? Які це моделі? Як, на вашу думку, можна підійти до проблеми ексклюзії?

Виклики

- Які основні прогалини або виклики існують у цифрових медіа з точки зору сприяння інклюзії, прав людини тощо?
- Інклюзивна комунікація. Досягнення та виклики
- Що можуть зробити спільноти — творці контенту/громадянське суспільство... (недопредставлені або маргіналізовані спільноти), якщо їхні голоси, досвід, інтереси та проблеми не представлені?
- Як ми можемо виміряти та оцінити інклюзивність, різноманітність, демократію, миробудування та соціальну згуртованість суспільства у цифрових медіа (творці контенту, платформи тощо)?

Цифрові медіа та сприяння інклюзивності

- Як ви розумієте використання цифрових медіа як інструменту для сприяння соціальній інклюзивності?
- Чи можуть цифрові медіа бути інструментом сприяння соціальній ізоляції/соціальній або політичній конфронтації, політичній радикалізації? Яким чином? Чи можете навести приклади?

Практики (найкращі, найгірші)

- Чи можете ви навести та описати ініціативи або практики на рівні цифрових медіа, які мали вплив (негативний або позитивний) на просування соціальної інклюзії меншин, недостатньо представлених (у медіа) або незахищених груп? Які є/були ключові елементи цих практик? Будь ласка, наведіть приклади ініціатив на рівні вашої країни.
- Якщо ви маєте інформацію або брали участь у міжнародних заходах/проєктах/програмах, які мали позитивний або негативний вплив на сприяння інклюзії в цифрових медіа через медіацію, наведіть їх та детальніше опишіть вплив на різних рівнях (рівень спільноти, рівень відносин, комунікаційні стратегії тощо).
- Чи знаєте ви цифрові спільноти, які представляють різні групи та сприяють налагодженню зв'язків між особами з недопредставлених верств населення? Які їхні основні цілі та результати?

05

Цифрові медіа та медіаграмотність: критичне мислення

- Медіаграмотність та інформаційна грамотність. Що ви думаєте про медіаграмотність та покращення критичного мислення або усвідомлення упередженості в медіа?
- Як можна покращити медіа- та інформаційну грамотність серед широкої громадськості, творців контенту тощо? Чи зростає усвідомлення необхідності медіаграмотності?

06

Цифрові медіа, творці контенту та залучення спільноти

- Як творець контенту або організація може залучити до співпраці недостатньо представлені групи?
- Як цифрова участь та розвиток соціально інклюзивних практик можуть покращити залучення та участь недостатньо представлених груп? Які види цифрової участі та соціально інклюзивних практик можуть бути корисними?
- Як цифрові медіа можуть сприяти розширенню можливостей недостатньо представлених груп та впливати на інтеграцію контенту в мейнстрім?
- Як медіафахівці можуть співпрацювати з різноманітними спільнотами для спільного створення контенту, що відображає їхній життєвий досвід?

07

Цифрові медіа та стратегії інклюзивності

- Як цифрові медіаплатформи можуть забезпечити більш справедливе представлення різноманітних голосів та точок зору?
- Згідно з вашим досвідом/знаннями: які стратегії може впровадити творець контенту для сприяння соціальній інклюзивності, миротворчості та соціальній згуртованості в цифрових медіа? Що можуть зробити університети, наприклад, у сфері навчання? Що можуть зробити користувачі для виявлення маніпуляцій, дезінформації тощо? А громадянське суспільство? Які ваші рекомендації?
- Як (які навички, стратегії) творець контенту справляється з міжкультурною комунікацією? І як він справляється з негативними реакціями (переважно з боку хейтерів) у цифрових медіа?
- Згідно з вашим досвідом/знаннями, чи існують програми з цифрової медіаграмотності, спрямовані на навчання навичкам виявлення дезінформації, мови ненависті тощо? Чи можете ви назвати деякі з них? Згідно з вашим досвідом, як можна розробити програми з цифрової медіаграмотності, щоб розширити можливості різноманітної аудиторії?
- Яка ваша думка щодо навчання або наставництва для організацій, творців контенту тощо щодо того, як розробляти контент з урахуванням міжкультурної комунікації, миротворчості, інклюзії тощо?

* З метою економії паперу, будь ласка, друкуйте цей документ у відтінках сірого або чорно-білому режимі, а не у кольорі. Друкуйте на обох сторонах аркуша (двосторонній друк) і, якщо можливо, розміщуйте кілька слайдів або сторінок на одному аркуші.

www.includemedia.eu

**Слідкуйте за нашою
подорожжю**

This resource is licensed
under CC BY 4.0

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the Finnish National Agency for Education. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them